

Czwartek, 18 kwietnia 2013 r.

P7_TA(2013)0190

Sytuacja praw człowieka w Kazachstanie

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Kazachstanie (2013/2600(RSP))

(2016/C 045/14)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Kazachstanu, w tym rezolucje z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie Kazachstanu ⁽¹⁾, 15 grudnia 2011 r. w sprawie postępów w realizacji strategii UE wobec Azji Środkowej ⁽²⁾ oraz 17 września 2009 r. w sprawie Jewgienija Żowtisa w Kazachstanie ⁽³⁾,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 22 listopada 2012 r. zawierającą zalecenia Parlamentu Europejskiego dla Rady, Komisji i Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w sprawie negocjacji na temat udoskonalonej umowy o partnerstwie i współpracy między UE a Kazachstanem ⁽⁴⁾,
  - uwzględniając oświadczenie rzecznika wysokiej przedstawiciel Catherine Ashton z dnia 9 października 2012 r. w sprawie procesu Władimira Kozłowa w Kazachstanie oraz oświadczenie wysokiej przedstawiciel z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie wyborów parlamentarnych w Kazachstanie,
  - uwzględniając opinię prawną Międzynarodowej Komisji Prawników z dnia 13 lutego 2013 r. w sprawie postępowania dyscyplinarnego wobec prawników w Kazachstanie,
  - uwzględniając oświadczenie przedstawiciela OBWE ds. wolności środków przekazu z dnia 25 stycznia 2012 r. dotyczące sytuacji w Kazachstanie w tym zakresie,
  - uwzględniając oświadczenie dyrektora Biura OBWE ds. Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka z dnia 1 lutego 2012 r. w sprawie zdecydowanych działań przeciwko kazachskiej opozycji,
  - uwzględniając oświadczenie Międzynarodowego Partnerstwa na rzecz Praw Człowieka (IPHR) z dnia 20 marca 2013 r. pt. „Przegląd problemów w zakresie praw człowieka w Kazachstanie”,
  - uwzględniając art. 122 ust. 5 i art. 110 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że w dniu 21 grudnia 2012 r., w następstwie powództwa wniesionego w dniu 20 listopada 2012 r. przez Prokuratora Generalnego Kazachstanu, sąd okręgowy w Ałma-Acie zakazał działalności niezarejestrowanej partii opozycyjnej Alga! pod zarzutem ekstremizmu; mając na uwadze, że zakaz ten obarcza osobistą odpowiedzialnością Aliję Turusbekową, żonę Władimira Kozłowa;
- B. mając na uwadze, że w dniu 25 grudnia 2012 r. zdelegalizowano pod zarzutem ekstremizmu szereg opozycyjnych środków przekazu, w tym osiem kazachskich dzienników i 23 internetowe portale informacyjne, które prokurator określił jako „jeden połączony środek przekazu »Respublika«”; mając na uwadze, że w dniu 22 lutego 2013 r. decyzję tę podtrzymał sąd apelacyjny, co oznacza zakaz wykonywania zawodu dla dziennikarzy, których ona dotyczy;
- C. mając na uwadze, że Kazachstan jest ważnym podmiotem międzynarodowym i ma pierwszorzędne znaczenie dla rozwoju politycznego i społeczno-gospodarczego oraz sytuacji w zakresie bezpieczeństwa całego regionu; mając na uwadze, że Kazachstan odgrywa pozytywną rolę w Azji Środkowej, dążąc do rozwijania stosunków dobrosąsiedzkich z krajami z nim graniczącymi, do ponownego podjęcia współpracy w regionie i do pokojowego rozwiązania wszelkich sporów dwustronnych; mając na uwadze, że UE jest żywotnie zainteresowana intensyfikacją współpracy politycznej, gospodarczej i w zakresie bezpieczeństwa z tym regionem dzięki silnym i otwartym stosunkom UE-Kazachstan;

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0089.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0588.

⁽³⁾ Dz.U. C 224 E z 19.8.2010, s. 30.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0459.

Czwartek, 18 kwietnia 2013 r.

- D. mając na uwadze, że Kazachstan od dawna ogranicza główne prawa obywatelskie i polityczne, takie jak prawo do zgromadzeń, wolności słowa i religii; mając na uwadze, że w ostatnich latach nastąpił regres w poszanowaniu podstawowych swobód, a w 2012 r. – w następstwie gwałtownych zajęć w Żangaözen w grudniu 2011 r. – otwarcie rozprawiono się z krytykami rządu;
- E. mając na uwadze, że w ostatnich miesiącach wielu liderów opozycji, obrońców praw człowieka, dziennikarzy i działaczy społeczeństwa obywatelskiego poddano prześladowaniom i wszczęto wobec nich postępowania karne, w szeregu przypadków zakończone wyrokami pozbawienia wolności;
- F. mając na uwadze, że w dniu 13 marca 2013 r. sąd kasacyjny odmówił dopuszczenia apelacji w sprawie Władimira Kozłowa, skazanego na siedem i pół roku pozbawienia wolności i konfiskatę mienia pod zarzutem „podżegania do niezgody społecznej”, „wzywania do obalenia siłą porządku konstytucyjnego” oraz „tworzenia zorganizowanej grupy i kierowania nią w celu prowadzenia działalności przestępczej”; mając na uwadze, że W. Kozłow przygotowuje obecnie apelację do Sądu Najwyższego jako ostatniej instancji odwoławczej w jego sprawie;
- G. mając na uwadze, że w dniu 7 grudnia 2012 r. obrońca praw człowieka Wadim Kuramszin został skazany na 12 lat pozbawienia wolności za szantażowanie asystenta prokuratora okręgowego; mając na uwadze, że w dniu 14 lutego 2013 r. sąd apelacyjny podtrzymał ten wyrok; mając na uwadze, że ponowne zatrzymanie Wadima Kuramszina nastąpiło po jego powrocie z wrześniowej konferencji OBWE w Warszawie i uwolnieniu po poprzednim procesie w sierpniu 2012 r.;
- H. mając na uwadze, że kazachski rząd rozważa rozpoczęcie prac nad nowym planem działania w dziedzinie praw człowieka na lata 2013–2020;
- I. mając na uwadze, że władze Kazachstanu powołały grupę roboczą pod kierownictwem Prokuratora Generalnego w celu zreformowania kodeksu karnego; mając na uwadze, że w dniach 15 i 16 marca 2013 r. miał miejsce okrągły stół na temat reformy kazachskiego kodeksu karnego w oparciu o zasady państwa prawa, z udziałem delegacji Komisji Weneckiej jako doradcy w sprawie reformy; mając na uwadze, że Parlament Europejski wezwał władze Kazachstanu do dostosowania prawa karnego tego kraju – w tym art. 164 dotyczącego „podżegania do niezgody społecznej” – do standardów międzynarodowych;
- J. mając na uwadze, że władze Kazachstanu wielokrotnie wykorzystywały zarzut „podżegania do niezgody społecznej”, co stanowi niejasne i zbyt ogólne pojęcie, którego można nadużywać, chcąc uznać za niezgodne z prawem uzasadnione korzystanie z prawa wolności słowa i zrzeszania się, chronionego międzynarodowym prawem praw człowieka;
- K. mając na uwadze, że w dniu 1 stycznia 2013 r. rozpoczęła się trzyletnia kadencja Kazachstanu jako członka Rady Praw Człowieka ONZ (UNHRC);
- L. mając na uwadze, że Kazachstan, jako członek OBWE, której przewodniczył w roku 2010, zobowiązał się do przestrzegania i stosowania podstawowych zasad obowiązujących w tej organizacji;
- M. mając na uwadze, że zniesławienie nadal podlega sankcjom karnym oraz że ustawa o wprowadzeniu zmian i uzupełnień do prawa o sieciach informacyjno-komunikacyjnych z dnia 10 lipca 2009 r. zrównuje zasoby internetowe (strony internetowe, czaty, blogi, fora dyskusyjne) ze środkami masowego przekazu oraz czyni je i ich właścicieli odpowiedzialnymi za taki sam zakres przestępstw;
- N. mając na uwadze, że pod koniec listopada 2012 r. wysoka przedstawiciel/wiceprzewodnicząca Komisji Catherine Ashton odbyła podróż do Azji Środkowej i odwiedziła Kazachstan w okresie, gdy obejmowano zakazem sądowym działalność opozycji i środków przekazu; mając na uwadze, że nie wydała ona żadnego oświadczenia w tej sprawie podczas swojej wizyty lecz później, w grudniu 2012 r.;
- O. mając na uwadze, że w lipcu 2012 r., po złożeniu dwudniowej wizyty w Kazachstanie, Wysoka Komisarz ONZ ds. Praw Człowieka Navi Pillay wezwała władze, aby zezwoliły na niezależne międzynarodowe dochodzenie w sprawie wydarzeń w Żangaözen, ich przyczyn i następstw;
1. podkreśla znaczenie stosunków między UE a Kazachstanem oraz zacieśnienia współpracy gospodarczej i politycznej we wszystkich dziedzinach; podkreśla, że UE jest niezwykle zainteresowana trwałymi stosunkami z Kazachstanem w postaci współpracy politycznej i gospodarczej;
  2. zdecydowanie krytycznie odnosi się do zakazu działalności partii opozycyjnych, którym zarzuca się ekstremizm, w tym niezarejestrowanej partii „Alga!”, a także do zakazu działalności głównych niezależnych podmiotów medialnych, gdyż oznacza to pogwałcenie zasad wolności słowa i zgromadzeń oraz budzi poważne obawy, że w przyszłości wobec niezależnych mediów i opozycji mogą być stosowane represje;

Czwartek, 18 kwietnia 2013 r.

3. wzywa władze do przestrzegania zasad i zobowiązań dotyczących standardów OBWE w dziedzinie wolności słowa, zgromadzeń i stowarzyszeń; zachęca Kazachstan, by postrzegał krytykę nie jako zagrożenie, ale jako konstruktywne narzędzie doskonalenia polityki i lepszej integracji;
4. podkreśla, że Aliji Turusbekowej nie można pociągać do odpowiedzialności za działania osób trzecich;
5. wzywa UE i państwa członkowskie, by dążyły do uzyskania gwarancji chroniących dziennikarzy, działaczy opozycji i obrońców praw człowieka oraz ich rodziny, szczególnie tych spośród nich, którzy odwiedzają instytucje UE, by omawiać zagadnienia dotyczące praw człowieka, przed jakimikolwiek kierowanymi później wobec nich groźbami, naciskami czy prześladowaniami;
6. ponownie wyraża zaniepokojenie z powodu przetrzymywania przywódców opozycji, dziennikarzy i prawników w wyniku procesów niespełniających międzynarodowych norm, a także apeluje raz jeszcze o zwolnienie wszystkich osób skazanych na podstawie mglistych zarzutów karnych, które można uznać za umotywowane politycznie, w tym Władimira Kozłowa, Wadima Kuraszima i Rozy Tuletajewej; wyraża obawy co do uczciwości procesów i ponownie wzywa do zagwarantowania w procesach przejrzystości i poszanowania międzynarodowych norm, do zaprzestania wydawania wyroków na podstawie mglistych zarzutów karnych oraz do zachowania niezawisłości wymiaru sprawiedliwości;
7. wzywa władze Kazachstanu do zagwarantowania warunków przetrzymywania zgodnych z międzynarodowymi normami oraz do umożliwienia wszystkim więźniom, w tym przywódcy opozycji Władimirowi Kozłowskiemu, odpowiedniego leczenia; wzywa do pełnego wdrożenia elementów poprawy wprowadzonych w ramach niedawnej reformy systemu więziennictwa oraz do dalszej poprawy zmierzającej do spełnienia międzynarodowych norm;
8. zdecydowanie podkreśla, że uzasadniona walka z terroryzmem i ekstremizmem nie powinna być wykorzystywana jako pretekst do zakazywania działalności opozycji oraz ograniczania wolności słowa czy niezawisłości sądownictwa;
9. podkreśla, że Kazachstan to coraz ważniejszy międzynarodowy partner w regionie, zarówno jeśli chodzi o współpracę z NATO, wspieranie rozmów grupy E3+3 z Iranem, jak i o utworzenie w Kazachstanie międzynarodowego banku paliwa; z zadowoleniem przyjmuje ambicję Kazachstanu, by działać jako aktywny mediator i podmiot wspierający międzynarodowe bezpieczeństwo w szeroko pojętym regionie; apeluje do władz Kazachstanu o wywiązywanie się z podpisanych zobowiązań międzynarodowych, w tym zobowiązań dotyczących praworządności i niezawisłości sądownictwa;
10. wzywa Kazachstan do tworzenia klimatu, w którym działacze opozycji, dziennikarze i prawnicy mogą swobodnie wykonywać swoją działalność, co należy uzyskać także za pomocą reform prawnych; podkreśla zobowiązanie UE do wspierania Kazachstanu w tych wysiłkach;
11. wzywa Kazachstan do przeprowadzenia przeglądu przepisów dotyczących religii oraz do zniesienia restrykcji dotyczących rejestracji wyznania i wykonywania praktyk religijnych;
12. podkreśla znaczenie przestrzegania i wspierania praw pracowników do zakładania niezależnych związków zawodowych oraz prowadzenia strajku i rokowañ zbiorowych z pracodawcami, zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi dla Kazachstanu z międzynarodowego prawa praw człowieka;
13. z zadowoleniem przyjmuje dialog z delegacją Komisji Weneckiej dotyczący nowego kodeksu postępowania karnego i zachęca do dalszej współpracy z Komisją Wenecką w celu jak najpełniejszego skorzystania z jej doświadczeń; podkreśla, że reformy powinny mieć na celu poprawę niezawisłości sądownictwa oraz praworządności, a także wypełnianie międzynarodowych standardów; ponownie apeluje o zmianę art. 164 dotyczącego „podżegania do niezgody społecznej” i wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) do ścisłego monitorowania reform i treści nowych przepisów;
14. raz jeszcze wzywa władze Kazachstanu, by dokończyły wdrażanie obecnego planu działania na rzecz praw człowieka w oparciu o zalecenia Komisji Weneckiej i z wykorzystaniem pomocy technicznej UE w ramach inicjatywy na rzecz praworządności; zachęca Kazachstan do starań o opracowanie nowego planu działań na rzecz praw człowieka na lata 2013–2020 i popiera te starania; zachęca władze Kazachstanu do współpracy z organizacjami pozarządowymi;
15. z zadowoleniem przyjmuje regularnie prowadzone między UE a Kazachstanem dialogi dotyczące praw człowieka; podkreśla znaczenie prowadzonego między UE a władzami Kazachstanu dialogu dotyczącego praw człowieka i z zadowoleniem przyjmuje konstruktywne podejście strony kazachskiej; apeluje o intensyfikację dialogów z myślą o utworzeniu forum umożliwiającego otwarte poruszanie różnych zagadnień; podkreśla, że dialogi te powinny być skuteczne i ukierunkowane na wyniki, a także w miarę możliwości powinno w nich uczestniczyć społeczeństwo obywatelskie;

Czwartek, 18 kwietnia 2013 r.

16. z zadowoleniem przyjmuje międzynarodowe programy wymiany studentów wprowadzone przez rząd Kazachstanu; podkreśla fundamentalne znaczenie pobytu za granicą z punktu widzenia edukacji demokratycznej kazachskich studentów; z zadowoleniem przyjmuje wsparcie oferowane powracającym studentom przez władze Kazachstanu;
  17. wzywa UE, a w szczególności ESDZ, do uważnego monitorowania rozwoju wydarzeń w Kazachstanie, w razie potrzeby zgłaszania obaw władzom tego kraju, oferowania pomocy oraz regularnego zdawania sprawozdań Parlamentowi Europejskiemu; wzywa również delegaturę UE w Astanie do odgrywania bardziej aktywnej roli w monitorowaniu sytuacji, w tym w formie obserwacji procesów i wizyt w więzieniach;
  18. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych, Specjalnemu Przedstawicielowi UE ds. Praw Człowieka, rządów i parlamentom państw członkowskich, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Radzie Praw Człowieka ONZ oraz rządowi i parlamentowi Kazachstanu.
-